
Notiser

MEDISINSK NYTT

Tynne spedbarn med tykke årevegger

Fortykkelse av den innerste delen av aortaveggen (intima) regnes som et av de første tegnene på plakkdanning og aterosklerose. Epidemiologiske studier har påvist en assosiasjon mellom lav fødselsvekt og senere hjerte- og karsykdommer. En studie av aortaveggens tykkelse hos nyfødte kan delvis forklare denne sammenhengen.

Forskere undersøkte forholdet mellom intima og media hos 25 nyfødte som alle veide under 10-percentilen, og hos 25 normalvektige (Lancet 2005; 365: 1484 – 6). Intima var relativt sett tykkere hos dem med lav fødselsvekt, med en signifikant forskjell på omkring 10 %. Ernæringsforhold og andre faktorer i fosterlivet kan påvirke karveggens tykkelse.

Genetisk markør for schizofreni

Schizofreni har en betydelig arvelig komponent, men molekylærgenetikken er ukjent. En tvillingstudie støtter hypotesen om at økt dopaminaktivitet i hjernen kan gjøre enkelte sårbare for å utvikle sykdommen (Arch Gen Psychiatry 2005; 62: 371 – 8).

Forskerne undersøkte dopaminreseptornivået ved hjelp av positronemisjonstomografi (PET). 11 deltakere hadde en tvilling som var schizofren (seks monozygote og fem dizygote). Resultatene ble sammenliknet med målinger fra sju tvillinger med friske søsken.

Uaffiserte monozygote tvillinger med kotvilling som led av schizofreni, hadde signifikant høyere tetthet av dopaminreseptorer enn både de dizygote og kontrollpersonene. Samtidig viste resultater fra hele gruppen at høy grad av reseptorbinding var negativt assosiert med kognitive evner. Forfatterne mener at dette gir et teoretisk grunnlag for tidlig behandling med dopaminreseptorblokkade hos pasienter med schizofreni.

Kvikksølv i fisk

Eldre mennesker får ofte råd om å spise mer fisk pga. de gunstige effektene av omega-3-fettsyrer. Kvikksølv er nevrotoksisk, og amerikanske forskere har nå undersøkt om kvikksølv i fisk kan ha negative kognitive effekter hos eldre. Serumkonsentrasjonen av kvikksølv ble sammenliknet med resultatene av kognitive tester hos 474 personer i Baltimore (JAMA 2005; 293: 1875 – 82). Deltakerne var i alderen 50 – 70 år.

Forskerne fant en sammenheng mellom testresultatene og serumkonsentrasjonen av kvikksølv i bare to av de 20 testene. De mener derfor at resultatene er beroligende.

ADL-funksjoner etter akutt sykdom

Hjerteinfarkt hos eldre fører ikke til store endringer i funksjonsnivå. Det viser en undersøkelse av nesten 3 000 deltakere over 65 år (Arch Intern Med 2005; 165: 763 – 8). Deltakerne svarte på spørreskjemaer i ni år for å vurdere tre vanlige mål for daglig funksjonsnivå (ADL).

Én av ti fikk et hjerteinfarkt. Forskerne fant at det var liten forskjell på endringer i ADL det første året etter infarkt, sammenliknet med de tre årene før. De mener derfor at fysisk svekkelse hos eldre først og fremst er en konsekvens av kronisk, og ikke akutt sykdom. Derimot kunne resultatene tyde på at funksjonstap var en prediktor for senere utvikling av infarkt.

Feil om komplikasjoner

I flere studier er det blitt rapportert om økt risiko av komplikasjoner ved feildosering av fibrinolysemedikamenter. I en nylig publisert studie stilles det spørsmål ved kvaliteten på disse dataene (JAMA 2005; 293: 1746 – 50).

I ASSENT-2-studien fra 1999 ble fibrinolyse ved hjerteinfarkt sammenliknet med placebo. Forskere har nå gått gjennom dataene på nytt og konstatert at komplikasjonsraten av slag, blødning og død ikke bare økte ved feildosering i fibrinolysegruppen, men i samme grad også ved feildosering i placebogruppen.

Forfatterne konkluderer derfor med at sammenhengen mellom feildosering og økte komplikasjoner i ASSENT-2 er begrunnet i konfundering, og ikke er forårsaket av ukorrekt dosering. Forfatterne advarer mot å konstruere kausale sammenhenger ved denne type data.

Akupunktur lindrer kroniske ryggsmarter

Akupunktur kan hjelpe mot ryggsmarter, særlig når smertene har vart i minst tre måneder. Det viser en ny systematisk litteraturstudie av 33 randomiserte, kontrollerte studier (Ann Intern Med 2005; 142: 651 – 63). Akupunktur ble sammenliknet med jukseakupunktur (sham), ingen behandling eller annen aktiv behandling, for eksempel massasje.

Akupunktur virket bedre enn jukseakupunktur eller ingen behandling ved kronisk ryggsmerte. Forfatterne fant en forskjell mellom akupunktur og jukseakupunktur tilsvarende 14,5 mm på en 100 mm visuell analog skala. Imidlertid var ikke akupunktur bedre enn annen aktiv behandling, og akupunktur var signifikant dårligere enn spinal manipulering (to studier) og massasje (en studie).

Det er fortsatt uklart om akupunktur har effekt ved akutte ryggsmarter. Forfatterne fant for få studier til å konkludere.

Lav dødelighet blant leger

Dødelighet blant leger i USA har ikke vært studert på mange år. Nå har en gruppe forskere undersøkt en gruppe leger som var utdannet ved universitetet Johns Hopkins i perioden 1948 – 64 og fulgt dem opp til 1998 (Suicide Life Threat Behav 2005; 35: 146 – 53).

Det viste seg at dødeligheten var 56 % lavere enn forventet blant mannlige leger og 26 % lavere blant kvinnelige leger sammenliknet med den generelle befolkning. Standardisert dødelighetsratio (SMR) var betydelig lavere for sykdommer forbundet med røyking, bl.a. lungekreft. Selvmord var den eneste dødsårsaken der risikoen var høyere enn i befolkningen for øvrig.

Migrene gir ikke kognitiv svikt

Livslang migrene er ikke forbundet med kognitiv funksjonsnedsettelse. Det viser en dansk-amerikansk undersøkelse (Neurology 2005; 64: 600 – 7). En tidligere studie har vist at migrenepasienter har høyere forekomst av subkliniske infarkter i lillehjernen, noe som kan føre til reduserte kognitive funksjoner (Tidsskr Nor Lægeforen 2004; 124: 903).

Forskerne undersøkte en kohort av ca. 1 400 tvillinger i alderen 45 – 67 år. De ble telefonintervjuet av nevrologer som stilte migrenediagnose på 536 personer, hvorav 157 hadde migrene med aura. De øvrige tvillingene ble brukt som kontrollpersoner.

Pasientenes kognitive funksjon ble vurdert i intervjuet, og det var ingen forskjell i gjennomsnittsskåre mellom personer med og uten migrene.

Fedme øker risiko for demens

Fedme i 40-årsalderen øker risikoen for demens i alderdommen. Det er konklusjonen i en studie fra California (BMJ doi: 10.1136/bmj.38446.466238.E0).

Forskerne inkluderte over 10 000 menn og kvinner i alderen 40 – 45 år som gjennomgikk grundige helseundersøkelser i årene 1964 – 73 og fremdeles var medlemmer av Kaiser Permanente i 1994.

Demens ble påvist i perioden 1994 – 2003 hos 713 pasienter (6,9 %). Fete personer hadde 74 % økt risiko for demens (hasardratio 1,74; 95 % KI 1,34 – 2,26), mens de overvektige hadde 35 % økt risiko (1,35; 95 % KI 1,14 – 1,60) sammenliknet med normalvektige. Resultatene var justert for sosiodemografiske karakteristika og vanlig komorbiditet. Det vil si at adipositas er en selvstendig risikofaktor uavhengig av hjerte- og karsykdom og diabetes, som er kjente risikofaktorer for demens. Forfatterne spekulerer derfor på om adipositas har en direkte effekt på nevronal degradering.

Publisert: 2. juni 2005. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. februar 2026.